

A ZALA MEGYEI ÚJSÁGOK DIGITALIZÁLÁSA A DEÁK FERENC MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁRBAN

A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár kiemelt feladatként kezeli a tartalomszolgáltatást, helyismereti gyűjteményének pótolhatatlan értékei többek között a helyi lapok bekötött lapszámai. Ezek gyűjtése, feltárása és digitálisan is hozzáférhetővé tétele könyvtárunk mindennapjainak fontos feladatai.

A mai Zalai Hírlap megjelenése előtti megyei sajtótermékek kutatott, érdeklődésre számot tartó újságok, amelynek állagmegóvása a többszöri kézhez vétel miatt veszélyeztetetté vált - olyan ritka helyismereti dokumentumok, amelyeket a kutatók széles rétege számára szükséges elérhetővé tenni a lehető legkorszerűbb módon, mert számos, máshol fel nem lelhető információt tartalmaznak. A digitális eléréssel olyan információforrást hozunk létre, amely hatékonyan támogatja a használók tájékozódási, oktatási illetve kulturális igényeit. Nem elhanyagolható szempont az állományvédelem kérdése: miután a régi újságállományt folyamatosan restauráljuk, fontos, hogy a már savtalanított, javított és újrakötött példányokat megóvjuk. Amennyiben az újság kutatható digitális felületen, úgy a fizikai példányokat nem kell kézbe adni, így növelhető a könnyen sérülő dokumentumok élettartama.

Így örömmel fogadtuk 2016. decemberében a Nemzeti Kulturális Alap pályázatát, amely a könyvtárakban őrzött helyismereti sajtódokumentumok digitalizálását tette lehetővé. E pályázaton 2,3 millió Ft pályázati támogatást nyert a megyei könyvtár.

A digitalizálási munkát az Arcanum Adatbázis Kft-vel közösen végeztük el, melynek eredményeként a Hungaricana Adatbázisban elérhető váltak a Zala megyei lapok 1882-1953-ig.

Korábban a Balatonvidék, a Magyar Pajzs (1900-1912), Zalai Közlöny, Zalamegye lapszámainak digitalizálása a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár és a Gőcseji Múzeum közös pályázatában készült el, ez a munka folytatódott 2017-ben.

A Zala megyei lapok digitalizált példányai teljes szövegű adatbázisban elérhetőek el a Hungaricana adatbázis felületén. Az ún. kétrétegű technológia alkalmazásával lehetőség nyílik a szövegben történő keresésre is.

Elérhetőség: https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_zala_megye

The screenshot shows the Hungaricana website interface. At the top, there is a navigation bar with 'HUNGARICANA', 'Hírek', 'Adatbázisok', 'Rólunk', 'Kapcsolat', 'english', and 'Bejelentkezés'. Below this is a blue header with 'Könyvtár' and navigation options like 'Összetett keresés', 'Böngészés', and 'Ismertető'. The main content area is titled 'Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, Gőcseji Múzeum (Zala megye)'. It features a search bar with a magnifying glass icon and a 'Keresés' button. Below the search bar, there is a paragraph explaining the project: 'A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár és a Gőcseji Múzeum kiemelt feladatként kezeli a tartalomszolgáltatást: a helyi tartalmak és információk számbavételét és az elektronikus elérhetőség minél szélesebb körben történő biztosítását.' This is followed by another paragraph: 'A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár helyismereti gyűjteményének pótolhatatlan értékei többek között a helyi lapok bekötött lapszámai, az elektronikus katalógusban feltárt helyismereti cikkek bibliográfiai adatai, a foto- és képgyűjtemények, cikk-kivágatok. Ezek gyűjtése, feltárása és digitálisan is hozzáférhetővé tétele könyvtárunk mindennapjainak fontos feladatai.' Below this, a list of digitalized publications is provided: 'A digitalizálási munkát az Arcanum Adatbázis Kft-vel közösen végeztük el, melynek eredményeként elérhető tartalmak:'. The list includes: 'Balatonvidék (1900-1917)', 'Magyar Pajzs (1900-1917)', 'Zala (1948-1953)', 'Zalai Közlöny (1925)', 'Zalai Magyar Élet (1940-1944)', 'Zalai Összetartás (1944-1945)', 'Zalamegye (1882-1910)', and 'Zalamegyei Újság (1920-1944)'. At the bottom, a small paragraph states: 'A digitalizálás a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával valósult meg. A Balatonvidék, a Magyar Pajzs (1900-1912), Zalai Közlöny, Zalamegye lapszámainak digitalizálása a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár és a Gőcseji Múzeum közös pályázatában készült el, a többi lap digitalizálása a megyei könyvtár pályázatából valósult meg 2017-ben.'

A lapok ismertetése:

Balatonvidék (1900-1917): Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági (1903-tól politikai) hetilap. Keszthely, Hévíz és környéke a befolyási övezete. Kiadták Keszthelyen. 1897-ben indult, 1917-ben szűnt meg.

Magyar Paizs. 1900-1917. Zalaegerszeg. Megjelent: hetente egyszer. Szerk. és kiad.: Borbély György. Zala megye és Zalaegerszeg város történetében egyaránt kuriózumnak számít a Borbély György nevével fémjelzett, 1900 és 1917 között működő lap. Borbély György Erdélyből került Zalaegerszegre és lett a főgimnázium tanára. Fontos pozíciót töltött be a város kulturális életének megszervezésében, nem utolsósorban a Magyar Paizs című lap elindításával. A helytörténeti kutatás számára rengeteg, sok esetben másutt fel nem lelhető adattal szolgál a közgyűjteményekben mindössze három példányban fennmaradt kiadvány. A korszakból a Magyar Paizson kívül nincs másik sajtótermék, mely Zalaegerszeg város történetének vizsgálatához ilyen sokrétű segítséget nyújthatna.

Zala. Demokratikus polgári napilap. 1945. ápr. – Nagykanizsa. Megjelent hetente hatszor.

A mai Zalai Hírlap egyik előzménye. Az 1947-es választások után a Magyar Dolgozók Pártja Zala Megyei Bizottságnak lapja. 1949-től Zala megye egyetlen napilapja. 1945. ápr. – 1949. dec. 1-ig Nagykanizsán kezdték szerkeszteni, 1949. dec. 1-től a szerkesztés átkerült Zalaegerszegre. 1956. okt. 28-ig élt. (A forradalom napjaiban Új Zala a neve). 1956. december 9-től Zalai Hírlap néven jelenik meg.

Zala címmel korábban is indítottak sajtóterméket megyénkben, Nagykanizsán 1873-ban, mely 1922-ig jelent meg. Rövid életű lap volt az ugyancsak Nagykanizsán 1932-33-ban megjelenő újság, ami néhány hónapig élt. Elektronikus változata hozzáférhető: <http://zala.nagykar.hu/>

Zalai Közlöny (1925): Nagykanizsa leghosszabb életű újságja, mely elődjének az 1873-ban megszűnt Zala-Somogyi Közlönyt tekintette. 1919-től politikai napilapként működött, előtte hetilap. Első szerkesztője 1874-től Bátorfi Lajos, 1926-tól Barbarits Lajos majd a megszűnéséig -1945-ig - Benedek Rezső. A Zalai Közlöny, előzménye a Zala-Somogyi Közlöny, valamint a Zala című lapok digitalizálását a Halis István Városi Könyvtár valósította meg már korábban. Elérhetők a könyvtár honlapján:

- <http://zalaikozlony.nagykar.hu/index.html>
- <http://zalaikozlony.nagykar.hu/index.html>

Zalai Magyar Élet (1940-1944): Politikai napilap, szerkesztője Pesthy Pál. A Magyar Élet Pártja jobboldali mozgalom szócsöve. Zalaegerszegen adták ki.

Zalai Összetartás: Politikai napilap. 1944. november – 1945. március. Zalaegerszeg. Megjelent: hetente hatszor. Fel. szerk. Pesthy Pál, Csordás János.

A 2. világháború frontvonala 1944 végén elérte Zala megyét is. A egyetlen Zalaegerszegen rendszeresen megjelenő sajtótermék a nyilas tulajdonú Zalai Összetartás volt.

Zalamegyei Ujság: Politikai napilap. 1918 – 1944. november. Megjelent hetente hatszor. 1923 előtti számai csak töredékben lelhetőek fel közgyűjteményben. Fennállása alatt a legnagyobb terjedelemben megjelenő napilap volt Zalaegerszegen. Konzervatív, keresztény

szellemű újság volt, melyet Pehm József plébános is támogatott, a kormány intézkedéseit kritikával szemlélő, ellenzéki sajtótermék.

Zalamegye (1882-1910): A megyeszékhelyen jelent meg. Társadalmi, közművelődési és gazdasági (1902-től politikai) hetilap. Főszerkesztője Udvardy Ignác tanár. 1919-ben szűnt meg.

A nyilvánosság számára a Múzeumok éjszakája rendezvényhez kapcsolódóan mutattuk be a digitalizált lapokat, amelyek elérhetőek teljes szöveggel a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár honlapján: <http://dfmk.dfmvk.hu/elektronikus-konyvtar/adatbazisok>.

A 2017. június 24-i programon arra invitáltuk az érdeklődőket, hogy kezdjék a megyei könyvtárban a múzeumok éjszakáját. Kiállításon mutattuk be a zalai sajtótermékeket, valamint három előadás hangzott el. Dr. Gyenes Imre helytörténeti könyvtáros Kis zalai sajtótörténet címmel tartott előadást. Cserhalmi Henriette Újságmentés címmel a lapok restaurálási munkálatait mutatta be. Ezt követően jómagam a zalai sajtó digitalizálásáról szóltam, bemutattam, hogyan lehet a világhálón elérni az újságokat.

Sebestyén Margit Horváth Margit

